

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o „Prijedlogu odluke Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Odluke br. 1313/2013/EU o Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu”

(COM(2017) 772 final – 2017/0309 (COD))

(2019/C 62/37)

Izvjestitelj: **Dimitris DIMITRIADIS**

Zahtjev za savjetovanje:	Europska komisija, 18/06/2018
Pravni temelj:	članci 196. i 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije
Odluka Predsjedništva:	26.6.2018.
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za poljoprivredu, ruralni razvoj i zaštitu okoliša
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	5.10.2018.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	18.10.2018.
Plenarno zasjedanje br.:	538
Rezultat glasovanja (za/protiv/suzdržani):	205/2/1

1. Zaključci i preporuke

Zaključci

1.1. Uzimajući u obzir nove uvjete koji se stalno mijenjaju i koji nastaju zbog pojava povezanih s klimatskim promjenama i znatno utječu na ljudsko djelovanje i postojanje, EGSO poziva europska tijela da uspostave nove zajedničke mjere i politike.

1.2. Kako bismo se suočili s tim pojavama, potrebno je pokazati pojačanu budnost i zajedno razviti planove, ali i konkretna rješenja. U tom se kontekstu predlaže revizija mehanizma EU-a za civilnu zaštitu „rescEU” koji će prvi put obuhvaćati kapacitete za gašenje šumskih požara iz zraka, kao i potragu i spašavanje u gradovima, poljske bolnice i timove za hitnu medicinsku pomoć.

1.3. EGSO smatra važnim da se Prijedlogom predvidi da Komisija osim navedenih četiriju kapaciteta može, na temelju delegiranih akata, utvrditi i dodatne kapacitete koje će obuhvaćati rescEU te da će joj se time jamčiti potrebna fleksibilnost.

1.4. EGSO smatra da Komisija svojim prijedlogom podržava ideju europske solidarnosti, ali da države članice nipošto nisu oslobođene svojih odgovornosti i uloge koju moraju ispuniti.

1.5. Novim mehanizmom civilne zaštite EU u cjelini i svaka država članica pojedinačno imat će kolektivne koristi od kapaciteta sustava koji će raspolagati vlastitim sredstvima, ali i drugim sredstvima kojima će zemlje Unije davati svoj doprinos.

1.6. EGSO smatra da je iznošenjem predmetnog prijedloga Komisija pokazala ne samo da razumije da je potrebno širiti informacije na uređen način nego i da je potrebno širiti znanje u strukturiranom obliku kako bi se zainteresirani dionici mogli koristiti njime.

1.7. Obrazovanje stanovništva i priprema na suočavanje s katastrofama svakako treba biti okosnica zajedničke civilne zaštite koja se provodi u suradnji s državama članicama kao i s trećim zemljama koje sudjeluju u zajedničkim mjerama, uz aktivnu suradnju s regionalnim i lokalnim tijelima.

1.8. Iako je civilna zaštita stvar svih zajedno, ali i svakog pojedinca, individualna odgovornost nije jedini čimbenik kojim se može poboljšati odgovaranje na izazove: zajednički naponi i osvježavanje imaju veću ulogu u tom pogledu. U tom je kontekstu neophodno da se civilno društvo, nevladine organizacije, volonteri i neovisni sudionici mobiliziraju i da sudjeluju u izradi, a i u provedbi planova hitne intervencije u slučaju prirodnih katastrofa.

1.9. Poduzetnički sektor i osobe koje u njemu rade mogu zajedničkim djelovanjem pomoći društvu da se prilagodi štetnim učincima klimatskih promjena ili čak i da im se suprotstavi te da, koliko je moguće, ublaži posljedice prirodnih katastrofa ili njihove uzroke nastale zbog ljudske aktivnosti, na primjer u pogledu pitanja emisija plinova i čestica.

1.10. Današnje nove tehnologije i digitalne alate (internet stvari) potrebno je staviti na raspolaganje snagama koje upravljaju ciklusom djelovanja u području civilne zaštite na svakoj razini. Bez obzira na to jesu li razvijeni za stadij prevencije ili za kontrolu, upravljanje ili obavještanje operatora na terenu, tim se alatima mogu, ako ih se dobro upotrebljava, otkloniti opasnosti.

1.11. EGSO smatra da se zahvaljujući mehanizmu rescEU koji predlaže Komisija može:

- (a) europskim građanima uputiti snažna poruka europske solidarnosti u trenutku kada je EU-u ona osobito potrebna,
- (b) unaprijediti suradnja u pogledu zemalja koje su na putu pristupanja EU-u i stvaranje odgovarajuće kulture solidarnosti koja treba vladati među državama članicama,
- (c) potaknuti zemlje koje surađuju u okviru europskih institucija da ulože u osjetljiva i važna područja, podizanjem njihove svijesti o stvarnom značaju koji ima zajednica država kao što je EU, povrh tema o kojima se obično raspravlja,
- (d) pospješiti regionalna suradnja bilateralnim sporazumima i pridonijeti smanjenju političkih napetosti u osjetljivim područjima, kao što pokazuju brojni primjeri iz prošlosti, gdje se zajedničkim snagama vodila borba protiv velikih prirodnih katastrofa.

1.12. EGSO ističe da, osim elemenata koje je navela Komisija u pogledu razmjera koji su prirodne pojave i katastrofe dosegle do 2017., događaji ovog ljeta pokazuju da je potrebno revidirati i upotpuniti trenutačni okvir za mehanizam EU-a za civilnu zaštitu. Požari, toplinski valovi ili poplave, koji su bili nezapamćenog intenziteta na cijelom području EU-a, čak i u regijama dosad pošteđenim takvih nepogoda, te koji su povezani s klimatskim promjenama, ali i snažni i česti potresi koji nepredvidivo dovode do uništavanja i do golemih gubitaka, pokazuju da je potrebno poduzeti inicijative poput onih koje predlaže Komisija uvođenjem mehanizma rescEU.

1.13. EGSO je uvjeren da će pitanju civilne zaštite u narednim godinama biti potrebno pristupiti sa sve šireg gledišta i obuhvatiti politike intervencije na svim razinama ljudske djelatnosti. Napominje da je u području civilne zaštite u okviru EU-a potrebno hitno usvojiti širi politički i regulatorni okvir.

Preporuke

1.14. Iako razumije probleme i obveze koji za Komisiju proizlaze iz europskog zakonodavstva koje je na snazi, osobito iz primarnog prava, Odbor smatra da je potrebno uložiti sve potrebne napore kako bi države članice prihvatile ideju zajedničkog pristupa u pogledu pitanja civilne zaštite, osobito u području prevencije, odgovora i oporavka.

1.15. Izrada studija nacionalne procjene rizika i akcijskih planova za prevenciju i odgovor na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini, svakako na dobrovoljnoj osnovi, ali podrazumijevajući financiranje, trebala bi biti element kojim bi se države članice Unije potaklo na maksimalno iskorištavanje pogodnosti mehanizma rescEU.

1.16. Komisija bi u suradnji s državama članicama trebala utvrditi opća načela i smjernice za izmjenu nacionalnih zakonodavstava na temelju koje bi dobile zajednički, suvremen i usklađen europski zakonodavni okvir za pitanja kao što su primjerice rano upozorenje, volontiranje i njegova institucionalizirana uključenost na svim razinama ciklusa djelovanja u području civilne zaštite, te obveza da određeni postotak svojih proračuna namijene prevenciji.

1.17. EGSO smatra da bi utvrđivanjem zajedničkih administrativnih postupaka u državama članicama u tom području nastao „zajednički jezik” kojim bi se maksimalno iskoristile pogodnosti koje pruža mehanizam rescEU i sačuvale željena fleksibilnost i učinkovitost i iz njih izvukla najveća korist, osobito za hitne operacije.

1.18. EGSO smatra da će trebati iskoristiti sredstva kao što su europske grupacije za teritorijalnu suradnju (EGTS-ovi) kako bi se osiguralo zajedničko djelovanje država članica u području civilne zaštite na prekograničnoj razini.

1.19. EGSO je uvjeren da će biti potrebno pokrenuti inicijativu za poticanje inovativnih i novoosnovanih poduzeća na usavršavanje, razvoj ili osmišljavanje novih instrumenata visoke tehnologije u područjima prevencije i odgovora, kao što su, među ostalim, sustavi za prognozu, upozoravanje ili intervenciju.

1.20. Šumski požari pokazuju, među ostalim, da je potrebno razviti takve sustave, istodobnim iskorištavanjem prednosti europske industrije u područjima aeronautike, informatike, automobila, sustava za borbu protiv požara itd.

1.21. EGSO vjeruje da će Komisija u svoje djelovanje trebati aktivno uključiti zajednicu znanstvenika i istraživača kako bi raspravili o mjerama koje je potrebno poduzeti u različitim stadijima ciklusa civilne zaštite.

1.22. Kako bi se omogućila razmjena dobrih praksi i informacija o novim mogućnostima koje nudi tehnologija ili o drugim pitanjima, bilo bi prikladno poduzeti inicijativu za osnivanje godišnjeg europskog foruma pod pokroviteljstvom EGSO-a u kojem bi sudjelovali članovi znanstvene zajednice i rukovoditelji odgovorni za pitanja civilne zaštite.

1.23. Neophodno je da Komisija državama članicama preporuči dobre prakse, osobito u području prevencije i oporavka, uvođenjem modela kojima bi se osigurala otpornost i održivost.

1.24. EGSO djelovanje volontera, a time i civilno društvo, smatra jednom od glavnih poluga koje pokreću mehanizme civilne zaštite. Odbor također smatra da im je nužno osigurati potporu pružanjem sredstava i opreme na europskoj razini i službeno ih uvesti u novi mehanizam rescEU.

1.25. Kako bi se stvorio jedinstven okvir za upravljanje, u tijelima EU-a svakako će se trebati raspraviti o osiguravanju integracije radnika koji to žele u timove volontera, uz poduzimanje odgovarajućih mjera kako bi se osigurala njihova temeljna prava, kao što su osiguranje i pravo na dopust za izostanak s posla koji se ne može odbiti, u svakom slučaju kada sudjeluju u operacijama civilne zaštite na terenu.

1.26. Za volonterske timove za civilnu zaštitu i sredstva koja se upotrebljavaju bilo bi korisno stvoriti zajednički europski sustav certifikacije koji bi se dopunio *ad hoc* osposobljavanjem na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj ili europskoj razini.

1.27. EGSO podsjeća Komisiju na to da bi Europskim investicijskim i strukturnim fondovima trebalo izravno omogućiti željenu fleksibilnost za financiranje mjera oporavka i obnove u slučaju katastrofe, i naglašava da je te napore potrebno popratiti studijama kako bi se podržao održiv razvoj, ali i kako bi se pomoglo stanovništvu nastradalih regija, osobito ruralnih područja, u njihovoj svakodnevnici, kako bi se izbjeglo njihovo napuštanje.

1.28. Bilo bi korisno da „kapaciteti” koji bi se mogli kupiti ili unajmiti, kao što je predviđeno u okviru novog mehanizma rescEU, pružaju, ovisno o okolnostima, više mogućnosti uporabe kako bi se ulaganje moglo najbolje iskoristiti. Sredstva za djelovanje iz zraka bi se primjerice istodobno mogla namijeniti za gašenje šumskih požara, provođenje operacija potrage i spašavanja, nadzor granica u slučaju prekograničnih katastrofa i, naravno, za preventivno djelovanje.

1.29. Osiguravanje mogućnosti raznovrsne uporabe kapaciteta, što bi istodobno obuhvaćalo područje sigurnosti (eng. *safety*) i zaštite (eng. *security*), moglo bi omogućiti ne samo uštedu sredstava nego i poticanje raspoređivanja integriranih aktivnosti intervencije koje vodi EU i pružanje doprinosa postizanju komplementarnog djelovanja.

1.30. O širokoj raspodjeli kapaciteta koju je predviđeno uvesti u okvir mehanizma rescEU potrebno je provesti zasebno ispitivanje, kojim će se uzeti u obzir ne samo geografski, geološki i financijski čimbenici, nego i, ovisno o mogućim rizicima, izravne mogućnosti odgovora i pokrivanje regija EU-a u slučaju svih vrsta rizika.

1.31. EGSO predlaže da općenito, ili barem kada je europski mehanizam pokrenut i intervenira, relevantna država članica ili regija uspostavi dokumentaciju o katastrofi – za što bi obrazac mogla osmisliti Komisija – kako bi se „izgradilo” stručno znanje i poboljšala provedba kasnijih intervencija i kako bi se time sastavila baza podataka za cijelu Europu. Nadalje, predlaže se određivanje pokazatelja za mjerenje vremena intervencije mehanizma rescEU i njegovog konkretnog učinka.

1.32. EGSO podržava mogućnost da provedba mjera za planiranje u vezi s procjenom rizika i upravljanjem njima predstavlja uvjet *ex ante* na temelju kohezijske politike i Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. Međutim, ističe da bi prije tog djelovanja trebalo provesti veliku informativnu kampanju kako se ne bi omeo produktivan proces.

1.33. EGSO smatra da je potrebno veće sudjelovanje država članica u Europskim udruženim kapacitetima za civilnu zaštitu. Međutim, valjalo bi da pripreme mjere za sudjelovanje u tome također obuhvaćaju njihova ulaganja u dodatni materijal, kako bi se, s jedne strane, izbjeglo slabljenje njihovih sredstava i s druge strane, kako bi se omogućilo jačanje operativnih kapaciteta cijele Unije.

1.34. EGSO smatra da je potrebno podsjetiti na to da je u fazi oporavka nakon bilo kakve katastrofe posebnu pažnju potrebno posvetiti sektoru malog i srednjeg poduzetništva, koje je glavni pokretač gospodarskog i društvenog života u svakodnevici.

2. Opće napomene (kontekst)

2.1. Mehanizam Unije za civilnu zaštitu pruža okvir za suradnju i pružanje pomoći u situacijama posebnih i iznimnih potreba, bilo da se one javljaju u Europskoj uniji ili izvan nje. Odgovarajući zakonodavni okvir definiran je Odlukom Vijeća 2001/792/EZ, Euratom o uspostavi mehanizma Zajednice za omogućavanje pojačane suradnje u okviru posredovanja u pomoći iz područja civilne zaštite.

2.2. Tijekom sljedećih godina početna odluka prvo je izmijenjena Odlukom Vijeća 2007/779/EZ, Euratom o osnivanju Mehanizma Zajednice za civilnu zaštitu (preinaka) i zatim Odlukom br. 1313/2013/EU Europskog parlamenta i Vijeća o Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu.

2.3. Mehanizam trenutačno obuhvaća 28 država članica EU-a, zemlje Europskog gospodarskog prostora (EGP), odnosno Island i Norvešku, kao i Crnu Goru, Srbiju, bivšu jugoslavensku republiku Makedoniju i Tursku. EGSO smatra da bi bilo osobito korisno da u tome sudjeluju i druge zemlje, kako bi se povećala fleksibilnost i brzina intervencija, ali i učinkovita uporaba resursa.

2.4. Europska komisija 23. studenoga 2017. donijela je prijedlog o izmjeni zakonodavnog okvira Mehanizma za civilnu zaštitu Unije, što je popraćeno i komunikacijom. Na temelju znanja proizašlog iz stečenog iskustva, predloženi tekst ima sljedeće ciljeve:

(a) uspostava posebnih udruženih kapaciteta (sredstava) EU-a u području civilne zaštite,

(b) osiguravanje bržeg raspoređivanja pomoći i smanjenje administrativnih opterećenja,

(c) poduzimanje dodatnih mjera u području prevencije i pripravnosti.

2.5. Osnovno sredstvo financiranja dosada je bio Fond solidarnosti Europske unije (FSEU) osnovan 2002. Uredbom (EZ) br. 2012/2002.

2.6. EGSO je već prije izrazio svoja stajališta u pogledu pitanja civilne zaštite, prirodnih katastrofa i Fonda solidarnosti u mišljenjima: NAT/314 (2006) ⁽¹⁾, NAT/375 (2008) ⁽²⁾, NAT/438 (2009) ⁽³⁾, ECO/355 (2013) ⁽⁴⁾ i ECO/426/2017 ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ SL C 139, 11.5.2001., str. 27.

⁽²⁾ Mišljenje EGSO-a „Unaprjeđenje Mehanizma Zajednice za civilnu zaštitu – odgovor na prirodne katastrofe” (SL C 204, 9.8.2008., str. 66.).

⁽³⁾ Mišljenje EGSO-a „Pristup Zajednice u sprečavanju prirodnih katastrofa i onih koje je uzrokovao čovjek” (SL C 318, 23.12.2009.).

⁽⁴⁾ Mišljenje EGSO-a o „Uredba Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 2012/2002 o osnivanju Fonda solidarnosti Europske unije” (SL C 170, 5.6.2014., str. 45.).

⁽⁵⁾ Mišljenje EGSO-a „Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) br. 1303/2013 u vezi s posebnim mjerama za pružanje dodatne potpore državam članicama pogođenima prirodnim katastrofama” (SL C 173, 31.5.2017., str. 38.).

2.7. Osnovni elementi na kojima se temelji mehanizam Unije za civilnu zaštitu u svojem trenutačnom obliku su Koordinacijski centar za odgovor na hitne situacije (ERCC, Emergency Response Coordination Centre) u Bruxellesu, Zajednički komunikacijski i informacijski sustav za hitne situacije (CECIS, Common Emergency Communication and Information System), timovi za intervenciju, moduli za civilnu zaštitu i timovi za tehničku pomoć, sa sredstvima na raspolaganju, te program osposobljavanja i program razmjene stručnjaka.

3. Trenutačna konfiguracija mehanizma

3.1. Ugovorom iz Lisabona utvrđena su nova područja nadležnosti u kojima Europska unija može intervenirati. U području civilne zaštite nove zadaće koje su joj dodijeljene uglavnom obuhvaćaju pružanje podrške.

3.2. Ugovorom iz Lisabona posebice se namjeravaju poboljšati kapaciteti EU-a za suočavanje s prirodnim katastrofama i katastrofama koje prouzrokuje čovjek. Stoga se člankom 196. Ugovora Uniji daje mogućnost poduzimanja mjera u pogledu prevencije rizika, pripreme sudionika civilne zaštite, intervencije u slučaju prirodnih katastrofa ili katastrofa uzrokovanih ljudskim djelovanjem, operativne suradnje među nacionalnim službama za civilnu zaštitu i usklađenosti djelovanja na međunarodnoj razini.

3.3. Osim toga, te odredbe koje se odnose na civilnu zaštitu pridružuju se zahtjevu za solidarnošću iz članka 222. Ugovora, kojim se EU-u daju ovlasti da pruži pomoć državi članici koja je doživjela teroristički napad ili je bila žrtvom prirodne katastrofe ili katastrofe uzrokovane ljudskim djelovanjem.

3.4. Danas je postalo očigledno da su ekstremne meteorološke pojave koje nastaju zbog klimatskih promjena dosegle i Europu. EGSO, kao i Komisija i Europski parlament, smatra da su u pogledu prirodnih katastrofa 2017. i 2018. godina bile teške za europski kontinent jer je izgubljeno mnogo ljudskih života i uništena su velika šumska područja te velika količina imovine i infrastrukture. Poljoprivredne, šumarske, komercijalne i industrijske aktivnosti doživjele su teške gubitke, a pojave kao što su šumski požari dosegle su zabrinjavajuće razmjere na sjevernim područjima EU-a, koja su se do sada smatrala zaštićenima bar od te pojave.

3.5. EGSO smatra da je u novom okruženju koje nastaje europski mehanizam civilne zaštite u trenutačnom obliku zastario jer je nepouzdan, spor i neučinkovit, osobito kada se prirodne katastrofe javljaju u istom trenutku u različitim regijama. Još je jedan veliki nedostatak što su sredstva kojima raspolaže osobito ograničena jer obuhvaćaju samo troškove prijevoza, a isključuju sve operativne i ostale troškove, koji su često mnogo veći.

3.6. Istodobno, jasno je da se danas države članice, s obzirom na to da mogu računati samo na vlastita sredstva, ne mogu suočiti s velikim katastrofama jer će trošak koji bi trebale snositi ako svaka država treba kupiti ili unajmiti cjelokupni materijal za intervenciju, za njih biti iznimno visok, te da je, posljedično, neophodno da se mogu osloniti na intervencije na europskoj razini.

3.7. Karakterističan je primjer kupovna cijena modernog i učinkovitog protupožarnog zrakoplova, koji proizvodi Canadair, koji se većinom upotrebljava u državama članicama, a koja se procjenjuje na otprilike trideset milijuna eura, iako je proizvodnja tih zrakoplova prekinuta te čak i ako dobije nove narudžbe, društvo koje ih proizvodi može godišnje dostaviti samo jedan ili dva nova primjerka.

3.8. Osim toga, čak i ako je danas predviđeno da se može pokrenuti mehanizam za izdavanje sredstava kada jednoj državi prijete velika katastrofa, najčešći je slučaj da druge zemlje EU-a ne mogu pružiti pomoć, bilo zato što im očigledno nedostaje sredstava, bilo zato što je čak i onima koje raspolažu sredstvima zbog okolnosti zabranjeno poduzeti bilo kakvo operativno djelovanje u drugoj državi članici.

3.9. S obzirom na sredstva na koja trenutačno može računati mehanizam za civilnu zaštitu, prethodno navedena odredba iz članka 222. Ugovora iz Lisabona često postaje bespredmetna **zato što su sredstva ograničena, birokratska opterećenja koče svaki neposredan odgovor i brzu intervenciju te međupovezanost znanja i razmjena dobrih praksi postoje samo u teoriji.**

4. Opće napomene o Prijedlogu Komisije

4.1. EGSO ponavlja da je potrebno poboljšati, izmijeniti i razviti mehanizam EU-a za civilnu zaštitu kako bi se on pretvorio u integrirani europski sustav utemeljen na upravljanju katastrofama čiji je cilj da obuhvaća cjelokupni ciklus djelovanja u području civilne zaštite, koji započinje prevencijom i završava oporavkom.

4.2. Europska unija i države članice prijedlogom jačanja svojih sposobnosti upravljanja prilikom suočavanja s navedenim katastrofama s pomoću mehanizma rescEU mogu dokazati da, u načelu i na terenu, imaju ljudsko lice, a i, sada kada je potrebno vratiti se korijenima Europe, također naglašavaju jedinstvo i solidarnost koji su osnovna načela njezinih osnivačkih Ugovora kao i sporazuma koji iz njih proizlaze.

4.3. Prikladno je naglasiti da u praksi do danas ne postoje ozbiljne europske odredbe kojima bi se potaklo na izradu odlučnih prijedloga i na osnivanje čvrstih saveza za suočavanje s tim katastrofama te da su spontani naponi u tom smislu redovito beskorisni i neučinkoviti. Osjeća se sve hitnija potreba za većom učestalosti vježbi među zemljama koje su izložene zajedničkim opasnostima i koje dijele iste granice uključivanjem i osposobljavanjem volontera i istovremenim poduzimanjem poticajnih mjera u korist jedinica uprave kako bi u akcijama sudjelovao veći broj volontera, tako da ih se oslobodi zadaća kao što je pričuvati ili da ih se rastereti.

4.4. EGSO podržava jačanje mehanizama za prevenciju i pripravnost, uz povećanje kapaciteta za otpornost infrastruktura i ekosustava. Neovisno o smanjenim gubicima ljudskih života, o zaštiti od koje će društvo imati koristi i o izravnom financijskom dobitku zahvaljujući smanjenju potrebe odgovora, tim će se pristupom osigurati bolja zaštita aktivnosti poljoprivredne proizvodnje s obzirom na to da će se smanjiti rizici od katastrofa prouzročenih požarima ili poplavama koje ozbiljno štete primarnom sektoru.

4.5. Kada prepoznaje da se opasnosti, bez obzira na to jesu li uzrokovane prirodnim čimbenicima, (poplave, požari ili potresi) ili antropogenim čimbenicima (tehnološke nesreće, teroristički napadi itd.), danas mijenjaju i rastu, Komisija iznosi tvrdnju koja potpuno odgovara obliku u kojem se sada te opasnosti javljaju i potvrđuje da klimatske promjene uzrokuju njihovo umnožavanje. Pojam „otpornosti” koji je uveden u područje upravljanja rizicima od katastrofa odražava način na koji je potrebno provesti sve gospodarske aktivnosti općenito, ali i posebno u području infrastrukture. Kako bi se procijenila i ojačala otpornost infrastruktura, potrebno je upotrijebiti najmodernije digitalne alate i najnovije inovativne tehnologije.

4.6. Idejom koja je razvijena s ciljem jačanja kapaciteta za prevenciju, pripravnost i odgovor na katastrofe te oporavak nakon katastrofa prvi se put stavlja naglasak na osnovne stupove na kojima se temelji načelo održivog razvoja. EGSO potpuno podržava cjelokupno objašnjenje pojma civilne zaštite u pogledu njezina cijelog ciklusa jer se time naglašava budnost koja je potrebna u društvenom, gospodarskom i ekološkom području. Tim se globalnim pristupom jamči da će svi odgovorni sudionici sudjelovati u cjelokupnom ciklusu te u širenju i priopćavanju stručnog znanja i praksi. Kako bi taj pristup bio uspješan, potrebno je uspostaviti programe i vježbe ili osposobljavanja koje će zajednički voditi skupine zemalja koje imaju zajedničke karakteristike u pogledu svoje izloženosti rizicima.

4.7. Mehanizam se uklapa u program 20/20 Ujedinjenih naroda i globalnu strategiju za upravljanje rizicima od katastrofa, određenu u Okviru iz Sendajja za smanjenje rizika od katastrofa (UNISDR), odnosno točnije u njezin prvi prioritet koji obuhvaća „razumijevanje rizika od katastrofa”.

4.8. EGSO također podržava opće načelo uspostave mreže znanja i osposobljavanja na temelju opisa koji je dala Komisija. Međutim, ističe da se znanstvena i sveučilišna zajednica može uključiti u mrežu na institucionaliziran način i da joj se može dati zadaća vođenja aktivnosti istraživanja, u obliku radova i ispitivanja, kako bi se opisali i procijenili mogući rizici, ranjivost koja iz njih proizlazi i izloženost zajednica opasnostima. Čini se potrebnim osigurati suradnju privatnih inicijativa i poduzeća te civilnog društva, s obzirom na količinu iskustva i znanja koje su prikupili, ali i kako bi se omogućilo da se strukture zajednice na lokalnoj razini mogu lakše i izravnije mobilizirati kada dođe do katastrofa. Osim toga, od primarne je važnosti obavijestiti i osposobiti građane u pogledu različitih opasnosti s kojima se moraju suočiti.

4.9. EGSO podržava posebne kapacitete čiji razvoj Komisija predlaže u okviru mehanizma rescEU, odnosno stvaranje pričuve sredstava koja bi obuhvaćala protupožarne zrakoplove, crpke visokog kapaciteta, sustave za potragu i spašavanje u gradovima te operativne kapacitete koje je potrebno razviti u sektoru javnog zdravstva nabavom poljskih bolnica i timova za hitnu medicinsku pomoć, kako je opisano u stavku 2. poglavlja 3.1. Komunikacije Komisije. EGSO smatra da je potrebno jamčiti da ta sredstva budu interoperabilna i da se mogu upotrebljavati na fleksibilan način, kako bi se mogla iskoristiti ekonomija razmjera, u perspektivi održivog razvoja. Na primjer, moguća bi bila kupnja sredstava za djelovanje iz zraka koja bi istodobno služila za: (a) borbu protiv požara iz zraka, (b) nadzor i zrakoplovne patrole radi brzog upozoravanja; (c)

operacije potrage i spašavanja; (d) prijevoz bolesnika iz teško dostupnih područja ili s udaljenih otoka. Na taj bi se način mogli korisno upotrijebiti zračni kapaciteti tijekom cijele godine, tako da bi povrat ulaganja bio brži, i to u financijski povoljnim uvjetima.

4.10. EGSO predlaže uspostavu regionalnih struktura u regijama u kojima postoji veća mogućnost potrebe za neposrednom intervencijom. Osim toga, treba ojačati lokalne zajednice pružajući im sredstva potrebna za prvi odgovor i na toj razini uspostaviti dobro osposobljene timove koji raspolažu sustavima ranog upozorenja. Uostalom, apsolutno je neophodno sastaviti i podijeliti certificirane zajedničke priručnike sa smjernicama.

4.11. EGSO podržava širenje područja financiranja akcija civilne zaštite u korist država članica, na primjer prilagodbom, vraćanjem, ali i povećanjem postotka sufinanciranja u području prijevoza. Na primjer, kada zbog potresa dođe do velikih razaranja, sufinanciranje EU-a i predmetne države članice svakako je opravdano za prijevoz i postavljanje malih smještajnih jedinica i za uređivanje primjerene lokacije, radovima potrebnima za uspostavu infrastrukture i opreme za kolektivnu uporabu, odnosno električne energije, vodovoda, komunikacija, odvoda, kako bi se što brže nastavila socioekonomska aktivnost i kako bi se osigurala socijalna kohezija.

4.12. EGSO se ne protivi tome da se troškovi funkcioniranja uzmu u obzir u pogledu sufinanciranja te ističe da je potrebno uspostaviti objektivni mehanizam za procjenu i, naročito, za ocjenu tih troškova kako bi se resursi upotrebljavali na primjeren način. Osim toga smatra neophodnim iskorištavanje svih alternativnih izvora financiranja, kao što su strukturni fondovi ili sufinanciranje Europske investicijske banke.

4.13. U čitavom nizu svojih mišljenja EGSO je uvijek izrazio podršku za potrebu za olakšavanjem birokratskih postupaka i osiguravanjem neophodne fleksibilnosti u uporabi europskih fondova, bez ugrožavanja transparentnosti postupka i neovisne kontrole postupka, što su dva uvjeta *sine qua non* kojima se jamči da europski građani svoj doprinos pružaju zakonitim i učinkovitim putevima.

4.14. EGSO podržava upućivanje Komisije na borbu koju je potrebno voditi protiv učinaka terorizma i smatra da je potrebno raspolagati točno utvrđenim okvirom za djelovanje u području prevencije, odgovora (s obzirom na posljedice) i oporavka. Komisija bi u tom pogledu mogla u neposrednoj budućnosti osmisliti plan za razvoj skupa pričuvnih sredstava namijenjenih suočavanju s prirodnim katastrofama prouzročeni kemijom, biološkim, radiološkim i nuklearnim nesrećama (KBRN), što ne bi trebalo dovesti do toga da poduzeća aktivna u tim sektorima budu oslobođena svojih obveza i odgovornosti. Odbor ističe da izostanak pravovremenog odgovora na takve nesreće može imati osobito negativan utjecaj na proizvodnju u primarnom sektoru, što može imati ozbiljne dugoročne posljedice na opskrbu i zdravlje cjelokupnog stanovništva.

4.15. EGSO smatra da je u okviru mehanizma rescEU neophodno formalno mobilizirati civilno društvo, tako da ih se potiče na sudjelovanje u razvoju politika i u prevenciji te u odgovaranju na katastrofe svaki put kad je to moguće. Jednako tako, u to valja uključiti i Europske snage solidarnosti.

5. Posebne napomene

5.1. EGSO također smatra potrebnim jačanje uloge regionalnih i lokalnih tijela u području civilne zaštite i u novom mehanizmu Unije i u tom je cilju potrebno poduzeti sljedeće korake:

- (a) uključiti ih u stadij prevencije, osmišljavanja i provedbe mjera upravljanja rizicima i preuzimanja odgovornosti za njih, bilo da su prirodnog ili antropogenog podrijetla,
- (b) podržati njihove posebne kapacitete i integrirati ih u predviđeni mehanizam, s obzirom na to da ih se poziva na intervenciju na prvoj liniji u slučaju katastrofe,
- (c) iskoristiti nadležnosti kojima raspolažu za aktivnosti svih vrsta koje se, s ciljem osiguravanja koordinacije i operativnog razvoja, pokreću kako bi se što više smanjilo suvišno ponavljanje rada i potaknula interoperabilnost,
- (d) ojačati njihovu ulogu u kontekstu prekogranične suradnje, provedbom zajedničkih planova, programa i osposobljavanja.

Bruxelles, 18. listopada 2018.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Luca JAHIER